

محمود برآبادی

محمود برآبادی:

جایگاه تصویرگری در کتاب‌های کودک کمرنگ شده است

امروز با همبین رقم، خانواده‌ها قادر به خرید یک کتاب برای فرزند خود هستند. چون پروسه آماده‌سازی یک کتاب رنگی با کاغذ گلاسه تقریباً نزدیک به ۱۰۰ هزار تومان برای ناشر تمام می‌شود و طبعاً این قیمت، راه را برای خرید کتاب‌های بیشتر از سوی خانواده‌ها می‌بندد. درست است که یک کتاب ممکن است چندین بار از سوی کودکان و نوجوانان مورد مطالعه قرار بگیرد اما این گروه سنی به دلیل داشتن روحیه تنوع طلبی تمایل دارند کتاب‌های بیشتری در اختیار داشته باشند. بنابراین طبیعی است که در بحران‌های اقتصادی، اولین چیزی که از سبد خانوار کنار گذاشته می‌شود کالاهای فرهنگی مثل کتاب است.

عضوانجمن نویسندگان کودک و نوجوان در پاسخ به این سوال که تا پیش از افزایش مشکلات حوزه نشر در سال‌های اخیر، تصویرگری کتاب‌ها عاملی برای ترغیب کودکان و نوجوانان نسبت به خواندن کتاب بود ولی حالا با توجه به شرایط فعلی، نبود تصویر در کتاب‌ها به دوری بیشتر کودکان از کتاب منجر شده است اظهار داشت: تا زمانی که اقتصاد حوزه نشر بهبود نیابد نمی‌توان انتظار داشت که سرانه مطالعه کودکان و نوجوانان ارتقاء یابد. مسئله دیگر، فضاهای مجازی و در اختیار گرفتن موبایل و تبلت از سوی کودکان است، این امر موجب شده تا امروز بچه‌ها با تصویرهای به روز تر و زنده‌تری آشنا شده و حتی در قالب مدیاهای جدید، داستان‌ها و نقاشی‌ها را مشاهده کنند. تمام این مسائل باعث شده تا گرایش بچه‌ها نسبت به مطالعه کاهش یابد و اگر هم می‌خواهند کتابی بخوانند انتظارشان از آن اثر بالا برود. اگر چه در دهه ۸۰ کتاب‌هایی با تصاویر کار تونی ساده منتشر می‌شد که از فروش و اقبال بالایی نزد طیف کودک و نوجوان برخوردار بود و در مجموع، بچه‌ها چندان در بند این مسئله نبودند که تصاویر کتاب حتماً از کیفیت و زیبایی زیادی برخوردار باشد. اما امروز شناخت زیبایی شناسانه کودکان و نوجوانان از تصویر، سلیقه آنها را نسبت به این حیطه متفاوت کرده است.

محمود برآبادی نویسنده پرسابقه ادبیات کودک و نوجوان درباره این که چرا در سال‌های اخیر جایگاه تصویرگری در کتاب‌های کودک و نوجوان کمرنگ شده است گفت: یک علت این مسئله به رکود اقتصادی در شرایط فعلی بر می‌گردد که دامن‌گیر حوزه چاپ نیز شده است. هزینه چاپ هم از منظر خدمات و هم مواد اولیه افزایش یافته و در نتیجه، قیمت تمام شده یک کتاب رنگی افزایش یافته است. بنابراین ناشران سعی می‌کنند تا جایی که ممکن است به انتشار کتاب‌های ترجمه بپردازند یا اگر هم بخواهند کتاب تالیفی منتشر کنند، تصویر نداشته باشد.

از سوی دیگر، ناشران برای آن که هزینه کمتری بپردازند طبعاً به سراغ آن دسته از تصویرگران شاخص که آثارشان در بینال‌ها و جشنواره‌های بین‌المللی در معرض دید قرار گرفته و دستمزد بیشتری بابت تصویرگری یک کتاب طلب می‌کنند نمی‌روند، بلکه تصویرگران عمدتاً جوان و تازه کار را انتخاب می‌کنند که توقع چندانی نسبت به دستمزد نداشته باشند. البته در این که انتخاب تصویرگران جوان می‌تواند هنرمندان تازه‌ای را وارد حوزه کتاب‌های کودک و نوجوان کند به خودی خود خوب است، اما تجربه نشان داده است که سپردن تصویرگری کتاب‌ها به جوانانی که تازه در ابتدای این مسیر قرار دارند، به افت کیفیت کتاب‌ها انجامیده است. کما این که در این سال‌ها شاهد رواج کتاب‌هایی در زمره ادبیات کودک و نوجوان بوده‌ایم که با یک نگاه می‌توان دریافت، ناشر صرفاً برای آن که فعالیت در حوزه نشر انجام داده باشد، با نازل‌ترین شکل از منظر محتوا و تصویر آن را منتشر کرده است. واقعیت این است کتاب‌هایی از این دست نه تنها برای مخاطب کودک و نوجوان سودمند نبوده که حکم آثار یک بار مصرف را دارند. چه بسا گاه کودک حتی رغبتی به ورق زدن و یک دور خواندن این کتاب‌ها هم نشان نمی‌دهند. از این رو، جایگاه تصویرگری در کتاب‌های کودک و نوجوان از اهمیت زیادی برخوردار است ولی متأسفانه شرایط اقتصادی در سال‌های اخیر باعث شده تا برخی از ناشران این مسئله را سراسری ببینند و به تولید کتاب‌هایی بپردازند که چندان که اشاره کردم، دست‌آورد و برآیندی به نفع ارتقاء معلومات این گروه از مخاطبان نداشته باشد.

برآبادی با اشاره به این که شرایط حوزه نشر در سال‌های اخیر به جایی رسیده است که امروز هزینه چاپ به ناشر نمی‌گردد اضافه کرد: مهمترین مسئله‌ای که صنعت نشر را تحت‌الشعاع قرار داده، تیراژ پایین کتاب است که بر روی قیمت کتاب‌ها تأثیر زیادی گذاشته است. به عنوان مثال، اگر ناشر به انتشار ۱۰ هزار جلد از یک کتاب بپردازد، هزینه‌های چاپ روی آن مقدار شمارگان کتاب سرشکن می‌شود؛ ولی اگر ۱۰۰۰ جلد از یک کتاب چاپ کند هزینه بیشتری را به ناشر تحمیل می‌کند و به همان نسبت قیمت کتاب بالاتر

می‌رود. آنچه مسلم است این که یکی از دلایل پایین بودن تیراژ کتاب‌ها رکود اقتصادی است. در سال‌های اخیر، تنگناهای اقتصادی مزیدی بر علت شده تا خانواده‌ها نتوانند به آن شکلی که باید برای فرزندان خود کتاب بخرند. در حالی که در سال‌های نه چندان دور، با ۱۰۰ هزار تومان می‌شد چند کتاب برای بچه‌ها تهیه کرد ولی

گزارش روزنامه صبا درباره جایگاه تصویرگری در حوزه نشر

حلقه مفقوده تصویرگری در آثار کودک و نوجوان

آزاده صالحی
گفت و گو

تصویر و متن از دیر باز تا امروز نه تنها مکمل و لازم و ملزوم یکدیگر در کتاب‌های کودک و نوجوان قلمداد می‌شده‌اند که برخی از کارشناسان و نظر به پردازان، گنجاندن تصویر در لابه‌لای متون ادبی را ابزاری برای انتقال بهتر مفاهیم مورد نظر نویسنده به کودکان عنوان کرده‌اند. با این حال در سال‌های اخیر، به باور اهالی فرهنگ، تصویرگری در کتاب‌های کودک و نوجوان رو به افت و افول گذاشته است. تنگناهای اقتصادی و وجود حلقه‌های مفقوده در حوزه نشر از مهم‌ترین عواملی است که ناشر را نسبت به انتشار کتاب‌هایی با تصاویر رنگی بی‌رغبت و دل‌سرد کرده است. در این گزارش به بررسی بیشتر دلایل این مسئله می‌پردازیم.